

Kan kommunen säga att det är rektorns ansvar?

Frågan kommer att ställas. Svaret står i skollagen, och det här dokumentet återger lagtexten ordagrant så att var och en kan läsa den själv.

Till: kommun som invänder att ansvaret för barnens dagliga rörelse ligger hos rektorn och pedagogerna.

Används till: att besvara den invändningen med lagtext i stället för med argument.

Invändningen

Flera kommuner har i sina svar hänvisat till att det är respektive rektor som ansvarar för hur läroplanen följs på den enskilda förskolan. Invändningen är begriplig — rektorn leder arbetet, och pedagogerna är de som möter barnen. Frågan är om kommunen därmed har svarat på det den blev tillfrågad om.

SVARET

Nej. Skollagen lägger ansvaret för att utbildningen genomförs enligt läroplanen på huvudmannen, och huvudman för den kommunala förskolan är kommunen.

Rektorn har ett eget ansvar för kvalitetsarbetet vid sin enhet. Det ansvaret läggs till huvudmannens — det ersätter det inte. Lagen säger uttryckligen att kvalitetsarbetet ska ske på huvudmannanivå och "även" på enhetsnivå.

Att delegera en uppgift är tillåtet och normalt. Att delegera ansvaret går inte.

Det lagen säger, ordagrant

Varje paragraf nedan återges i sin lydelse. Kommentaren under varje ruta är granskningens läsning och är märkt som sådan.

Skollagen 2 kap. 2 § första stycket

"Kommuner är huvudmän för förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, om inte annat följer av 4 §."

Kommunen är huvudman för förskolan. Det är kommunen lagen talar till.

Skollagen 2 kap. 8 §

"Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar."

Läroplanen är en sådan föreskrift. Ansvaret för att Lpfö 18 följs är därmed huvudmannens.

Skollagen 2 kap. 8 a §

"Huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Huvudmannen kan utse en skolchef för hela verksamheten eller flera skolchefer för delar av verksamheten."

Skolchefen **biträder** huvudmannen. Att utse någon flyttar inte ansvaret dit.

Skollagen 2 kap. 9 § första stycket

"Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas."

Rektorn **leder och samordnar** arbetet vid sin enhet. Det är ett uppdrag på enheten, inte huvudmannens ansvar för att läroplanen följs.

Skollagen 2 kap. 10 § första stycket

"Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar."

Rektorn fördelar de resurser som finns **inom enheten**. Vilka resurser enheten har avgörs inte där.

Skollagen 4 kap. 3 §

"Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen."

Uppföljningen ska ske **på huvudmannanivå**. Orden står i lagtexten.

Skollagen 4 kap. 4 §

"Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena."

Ordet är "även". Enhetens kvalitetsarbete läggs till huvudmannens. Det ersätter det inte.

Skollagen 4 kap. 6 §

"Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras."

Uppföljningen ska gå att visa. Det är därför granskningen frågar efter underlag och inte efter beskrivningar.

Skollagen 4 kap. 7 §

"Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas."

När något brister vänder sig lagen till huvudmannen. Inte till rektorn.

Lpfö 18, 2.8 Rektorns ansvar

"Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att …"

"Inom givna ramar." Ramarna sätts av huvudmannen. En rektor som inte fått ramar för fortbildning, tid eller uppföljning kan inte lastas för att de saknas.

Uppgift och ansvar är inte samma sak

Skillnaden är juridisk och den är enkel. En huvudman får lägga ut **uppgifter** på skolchef, förvaltning och rektorer. Det är så en kommun fungerar, och lagen förutsätter det — 2 kap. 8 a § säger att skolchefen ska biträda huvudmannen, och 2 kap. 10 § att rektorn får uppdra åt andra att fullgöra enskilda ledningsuppgifter.

Men ansvaret stannar hos huvudmannen. Det är därför 4 kap. 7 § vänder sig till huvudmannen när brister kommer fram, och inte till den som fått uppgiften. Den som lagt ut arbetet svarar fortfarande för att det blir gjort.

När en kommun svarar "respektive rektor ansvarar" beskriver den alltså hur arbetet är organiserat. Det är en riktig uppgift om organisationen. Det är inte ett svar på frågan om huvudmannen följt upp att läroplanen följs.

TRE FRÅGOR SOM SKILJER DEM ÅT

Vem utför? Pedagogerna, under rektorns ledning. Det prövar granskningen inte.

Vem leder enheten? Rektorn, inom de ramar huvudmannen satt.

Vem svarar för att det blir gjort och följs upp? Huvudmannen. Det är den frågan de sju frågorna ställde.

Vad granskningen därför mäter

Granskningen mäter om huvudmannen kan visa att den följt upp att läroplanen följs. Den mäter inte hur mycket barnen i kommunen rör sig, och den säger ingenting om enskilda förskolor eller enskilda medarbetare.

Kravet på att det ska gå att visa kommer inte från granskningen utan från 4 kap. 6 §: det systematiska kvalitetsarbetet **ska dokumenteras**. En kommun som följt upp rörelsen har därför något att lämna ut. En kommun som inte har något att lämna ut har, enligt lagens egen ordning, inte heller dokumenterat sin uppföljning.

VAD DET HÄR DOKUMENTET INTE GÖR

Det anklagar ingen. Att en kommun inte kan visa en uppföljning betyder inte att barnen i den kommunen rör sig för lite, och det säger ingenting om pedagogernas arbete.

Det föreslår heller ingen lösning. Granskningen redovisar vad som finns och vad som saknas. Vad en kommun väljer att göra åt saken är kommunens eget beslut.

Och det är inte ett juridiskt utlåtande. Lagtexten står ordagrant ovan så att läsaren kan pröva den själv, och en kommun som gör en annan bedömning är välkommen att redovisa den. Rättar kommunen oss med dokument ändras kortet.

Lagtexten är hämtad ur skollagen (2010:800) i gällande lydelse och kontrollerad mot två oberoende källor. Läroplanscitatet är hämtat ur Lpfö 18, 2.8. Kontrollen av källan gjordes genom att två paragrafer som redan var dubbelverifierade återgavs identiskt. Lagändringsnoter är utelämnade i återgivningen ovan; de påverkar inte lydelsen.

Styrelsen

DNA TOMORROW Sverige · ideell förening · org.nr 802555-7862
kommun@dna-tomorrow.se · dna-tomorrow.se

Rättigheter

Granskningen får citeras fritt med källhänvisning till DNA TOMORROW Sverige. Tabeller, diagram och den underliggande kommundatabasen får inte återpubliceras i sin helhet eller till väsentlig del utan skriftligt medgivande. Databasen omfattas av katalogskydd enligt 49 § upphovsrättslagen. Vill du använda materialet på något annat sätt än att citera det — hör av dig. Vi säger oftast ja. Kontakt: kommun@dna-tomorrow.se